

صاحب امتیازی :
شهبندر زاده قلبلی
احمد ملی

اداره و تحریر محلی :

جنال اوغلی جاده سنده دائرة مخصوصه در .
مخابرات صاحب امتیاز ایله جریان ایتلیدر .

نسخه سی هر یرده

۲۰ باره در .

۱۴ رجب ۳۲۸

شرائط اشراك :
سنه لکی ۳۰ ، التی آیلنی
۲۰ غرور

ممالك اجنبیه ایچون :

سنه لکی ۱۰ التی آیلنی ۶ فرانقدر . اعلانات
ایچون اداره مأموری محمد زهنی بکه مراجعت ایتلیدر .

۲۱ تموز افرنجی

۱۹۱۰

۸ تموز ۱۳۲۶

والله اعلم بالصواب : استاذ الحیة دار الفکر و نشر

اضلاله قالیچیشلری السایت و مسالت ، فن و حکمت نامنه شدنه پروتسو ایدور.

واقعا «الله ذوالجلالک برلکنی» اقرار ایتش بروجدانک نه قدر جاهل اولسه ، شرک مصنع و مزینه دخی آلدایمه جفنی قطعاً بیلیر ایسه کده دین علویزه و قوعولان تجاوززه مقابله ، متفکرین اسلامیه ایچون فریضه اولدیفندن بزده استطاعتن درخسته اندر اوتجاولزه مقابله ایدم جکیز . بودفعه بولغا . رستانه طبع ایدیلوب وساطت عیدیه ایله تورکار آره سنده کشرینه چالیشلاچنی محقق اولان «عبد ایله عیسی المسیح آره سنده حدسز فرق» نام هذبانامه ، اولجه مصرده نشر اولونان «عبد ام مسیح» نام دیگر خرافانامه نکه ترجمه سی کی برشیدر . بوکتابلری یازمقدن مقصدلری هب ، بوتون بته نیک ناج مغفرتی ، بوتون انسانلرک الک بویوک ، بوتون وجدانلرک الواسع و الک حساسی اولان نجی ذیشانلرک قدرینی تزییل و «نیل و موهوم بر مسیح» ک اعمال و مزیات مفروضه سنی بیچلدر . ایضاحات و برهلم . بز مسلمانلر کوره ، حضرت عیسی المسیح ، انبیای عظامدن بری ، اولیای عزم اولانلرینک دوردنجیسی ، کتاب جلیل انجیلک مخاطبی ، کلامه الله ، روح الله در . کتاب مقدسز اولان قرآنکده بویه یازیلور . بزده بویه اعتقاد ایدیسوروز . ذانا یشنه ایات آلهیه دن برنده «انبیا آره سنده فرق ایتیز» . بویورولدیغندن ؛ بز مسلمانلر مأموریت و مبعیطلری اعتباریه بوتون پیغمبرلر آره سنده هیچ برفرق بولمایز . بنابرین بز مسلمانلر بوتون انبیاء الهی کافه صحف و کتب منزله فی «حقد» دیبه قبول ایتدیکزدن حضرت آدمکده ، نوحکده ، ابراهیمکده ، موسی کده عیسی کده ، بنی برعبدالرفز حضرت عیسی المسیح بزم پیغمبر لرشدن بریدر . چونکه الله واحدک انبای انسانه ایمات ایتدیکی انبای ذوی الزمک اولورلدن برعبد صالح و ولیدر . (سأله الله علی نبینا وعلی جمیع الانبیا)

لکن قرآنکده بزده بیلدیردیکی بونجی قدسی ایله میسور لرک بزده زورله ایتدیرمق ایسته دکلری ذات نجبا «شخص واحدی در ؟» یوز بیک کره خایر . بز مسلمانلرک قرآنکده شهادتیه اعتقاد ایتدیکدن عیسی ، عبدالله صالحنیدن و انبای ذوی العز مدن بر شخص تاریخدر . جلایه ده یاشامش ، قونی وحده الله دعوت ایتش و صوکرده بو خاکدان سفایدن رفع اولونمشدر . قرآنکده شهادتی آره دن چیقاریرسوق ، اورطه ده کیم

قالور ؟ بو باده سرد ایدم جکیز افکار بزم دکلدور . دیدیکیز کی بز مسلمان اولدیفندن قرآنکده ، قرآنکده مذکور اولدینی ایچون جناب عیسی نکه بودنیایه کلوب یاشادیفنه اینانیرز . فقط بوبرعقیده در . بوعقیده مسلمان اولانلر ایچون طبیعی دستورالعملدر . یابوعقیده فی و اسلامیتی قبول ایتدیلر ؟ اولانلر ایچون ده عیسویلر آره سنده یشمش اعظم متفکرینک فن و تحقیقات عمیقیه مستند اولان اقوالی کویستره جکیز . مسلمان اولمایانلر اوج نوع اضطرار ایچنده درلر .

۱ — یاسلمانلرک عقیده سنی قبول ،
۲ — یامورخ ، منقد ، مدقق و متفکرلرک نتیجه ساعیلری اولان تحقیقاتی قبول
۳ — یاخودده کندی ارالنده «ایمان و عقیده دن عبارت» روایاتی قبول .
برنجی فی طبیعیه قبول ایتلر . ایکنجی فی قبول ایتمه مک ایچون ایسه «حقایق فیه و علمیه قوری برطن و اعتقادله مقابله» ایجاب ایدر . مع مافیة بالطبع بونده قبول ایتلر . قالور اوجنجیسی . ایمان و عقیده اولاروق بوشکل قبول ایتدیکرینه ، هایدی برشی دیمه لم ، لکن عقل و منطقک فن و تحقیقک بوتون قوتیه رد ایتدیکی بوعقیده بز مسلمانلر ده تشبیل ایتمه وصفوت ایمانیه منی بولاندیرمه چالیشمه کیمسه نکه حق و صلاحیتی واری در ؟
ایسته هیچ برتجاوزی متضدن اولمایان شو مقابله من او قیل اشخاصه در . قوللانجیز سلاحلرایسه هب عیسویلر آره سنده یشمش اعظم علما و متفکرینک تدقیقایدر . برشی عقیده زمینندن چیقارسه البته علم و فن زمیننه نقل ایدیلر . مادامک عیسی المسیح حقه ده کی عقیده اسلامیه فی قبول ایتیلورلر بزده بونجی بالضروره فی طرف برمنطقیه زمین علم و فنه نقل ایدیسوروز .

اولا عموم ادیان و بومیانده خرسیتانق حقه ده «ایسینر» ک شوسوزلرینی پیش امعانه آلام . مشارالیه دیورکده :
بالجمله ادیانک عین منبعدن صدور ایتدیکنه فنا شبهه بوقدر . تکاملات و اشکالندن صرف نظر ایدیلرجه بوتون دینلرک فکر واحد قصد واحد قصد راجع قالدینی کوریلر . بو قاعده دن خرسیتانقی مستثن طوعتی (مطلق و نامتناهی اولان ذات باری نکه بر آرائی انسان شکله کروب انسانلر بر مقاله یه کیریشدیکی و بوندن مقصدیه ده خرسیتان دینیه ساتر دینلر برمنبعدن چیقش اولدیفنه شبهه ایدیلرجه جک برحاله ، ولیسته نظراً انسانلری الهاتی اولدیفنی قبول ایتک لازمدر ! (دیور)

ایدم . هرچو جفک کولدیکی ، اوینادینی چاغده بن ابونیک ضرورتدن بوروشمش ، بیرامش ؛ فلاکتدن اشمئزاز و عبوست کسب ایتش جهره سنی سیر ایدرک دهاها بک کوچوک یاشمده بودنیانک آلامنه اشته تارک ایتدم .

«بونییم بک معتقد انسانلر ایدی . بوقادار آلامه مقاومت ایدیسورلر ، والاهدن امیدلرینی کسمبور لردی . بودنیاده جکدکلری محتلره ، محرومیتلره مقابله اخراده نائل اولاجقلری نعمتلی تعداد ایدوب متسل اولویورلردی .

«هرکون اومزده بیکلرجه کره الهک نامی یاد ایدیلر . ودرلو درلو دعالر اوقوردی . آراسیره والدم بکا «اوغل ! دعا ایت . سن معصوم سین ، سنک دعالک قبول ایدیلر» دیبوردی . بنده عقم ایردیکی قادار دعالر مرلاندیردم .

«ققر خلزیک یولک اولدیفندن بن دایما بالاساره لر کیردم . قونومن قوشومز اولان اغیانک اولادلری بکا بک زیاده حقارت ایدیسورلردی .

میسورلر مسلمانلری اضلاله قالیچه بقلرینه کندی آرمالنده مذیونلرله موجود اولان (ایسینر) منسوبلرینی اقتناع وارشاد ایتلر ده موافق اولمازی ؟

«رونان» «پاولوس» «فریباخ» «پاتور» «دوره غلا» «استراؤس» «بوختر» «هه قیل» «هارتمان» «درابر» «سائر» کی مسالاک مختلفه حکمییه منسوب اعظم مدققین و متفکرینک نتیجه تدقیقاندن ایکی محمول میدانه جیقور .

۱ — عیسی المسیح نامنده برذاتک قطعاً دنیایه کلمه بکی
۲ — بویه بر ذات کلش ایسه ده خیال اعصار و اقوام اونک حقیقت تاریخیه سنی تحریف ایدرک برینه ذهنی ، خیالی ، و موهوم بر شخص اقامه ایتدیکی . برنجی فکری بز مسلمانلر ، مفرط و غیر قابل اثبات کوربرز . لکن ایکنجی فکر فنا ، تاریخی و بالملطقی ثابتدر . بویونجی عو ایده بیلک ایچون ایکی شیک عوی لازمدر .

۱ — اوج عصراتی تحقیقات و تدقیقات فیه فی ،
۲ — تلقینات اشده ایله تفتیش ایدیلر مش هر وجدان انسانیه کی خاصه تمیز و صفوتی . بویسه قدرت بشریه خارجه در . میسورلرک ، عنعنات تاریخیه ایله فخر بشر اولدینی محقق و هر سوزی الی بوم التناد دستور حکمت اولاق مزیننی حائر برذات کالات صفاته ایله حلیات خیال ایله حزن بر شخص موهمی مقایسه یه قالیچه لری ، و حوده عدم آره سنده مقایسه یاقی قدر کولونجدر . بزم دیدیکیز عیسی پیغمبر حقیقی و تاریخی بر ذاندر ، لکن کندیلرینک اختراع ایتدکلری ذانک «موجودیت تاریخیه» سنی ، اوکا عطف ایتدکلری اعمال و اقوالی نه ایله اثبات ایدیسورلر ؟
قی الحقیقه ، موجود اولان شخص تاریخی ایله سوکرادن اختراع ایدلش اولان شخص نکیل ارانسته عینیت اسمدن باشقه برمناسب یوق . بومناسیتی تأسیسی ایچون ایسه :

۱ — بالذات عیسویلر آره سنده یشمش بونجی ؛ نسلور آروس و انالی متفکرین انسانیه نکه مسرودات تاریخیه و دینیله رنجی «عقلاً و قلاً» رد
۲ — اورطه یه سوریلن «وثایق دینی» نکه صحتلرینی و قیمت تاریخیله رنجی اثبات .
۳ — «وثایقه اسناد ایتدیریلن وقایع و مباحثی زمان وقایعه یاشامش ذوانک انار و اقوالیه تمیز و تأیید .
بنابرین بوحقایق اثبات ایدیلرجه بزده ؛ یالکیز مؤمن و معتقد صفقیه دکل ؛ متفکر و مدقق صفقیه زاده و هم خیال اولان برذات ایله حقایق تاریخیه نکه الک علویسی اولان نییزک مقایسه سته راضی اولمایز . یالکیز بوقدری یا ؟ سند و دلیلی

«هروقت» دینلرینک اوغلی ! «دیه یاشمه اوریرلردی . بن ایسه اونلری بک سویور ، ایسه لری نظر حیرتله سیر ایدیسوردم !

«صبیان مکینه کیدردم . خواجهر ، زنیکین اوغللرینه بک زیاده محبت و اهتمام کویستیررلردی و درسلرینی بلله تیرلردی .

«بکا ایسه بر کوبک یاوریزی قادار اهمیت ویرمزلردی .

«بن درسارمی اونلردن اعلا بلار ایدم ، لکن مقبوله بکمزدی ! زنیکین اولادی بنی دوککلری وقت شاید شکایت ایتسم ، بر طیاقد خواجه لردن یر ایدم .

«بر تسلیم وار ایسه اوده والدمدن ایشیتدیکم سوزلر موجبجه الهک عنایتی ایدی . برکون بنی دوکن بکا حقارت ایدن چوققلره دیدمک :

«سز بودنیاده راحت و مقبولسکیز ، بز ایسه اخراده نائل راحت اولاجفیز .» چوققلر بنی خواجه یه شکایت ایتدیلر .

بانیلرده :
برنجی کتاب

مقدمه

«سوزومری آکلا به جق ، و صایامزی دکله به جک و بوسرخانه کیره بیه جک ذواته و سبتنامه مزدر .»
حسن بروجه آتی و سبتنامه فی اوقودی :
«مقصود و افکارمی آکلامازدن اول ترجمه حالنی بیلمه کز لازمدر . بن هجرتدن بش عصر صوکرآ دنیسایه کلدیم . نره دن ، نیچون ؟ ! بونی آشاعیده حل ایدرسکیز . غایت فقیر برعائله به منسوب

بر عادت مکروهه‌ی تحلیل اتمک ، صدق مدعای منی اثباته کافیدر .

مسیره‌لرده یالکز برکون تدقیقات اجرا ایدیایر سه ثابت اولور که اسکی یونانک وهنوس عبادت‌لرنی اکدران مناسز رزالت‌لرده الک منفور و قمال رولی ارککلر اوینامقدهدر . بیکارجه غیر مسلم ارکک ، بیکارجه غیر مسلم قادیله هرکون تلاق ایدیور . یونانک ایچنده اخلاق‌سزی ده ، حقوق زوجینه رعایت ایتیه‌نی ده ، غیرک مال مشروعه نظر تجاوزه‌ل‌باقانی ده وار . لکن هر نه فکر واملده آدم اولورسه اولسون ، علی ملام‌الناس هر تربیه‌لی آدمه بورج اولان اداب دآر مسندن خارجه چیقیهور . بزده ایسه کیفیت بر نکس . یک چوق آدم‌لر ، قادیلری بر صورت بی‌ادبانه‌ده انظار تفتیشی آلتیه المنده ، اولر قارشی اطوار بی‌ادبانه طاقیمقده وحتی ظریف و حیثیت‌پور بر قادی ایکن‌دیره چک یاولر افرانیده بر باس کورمیور .

اناطولنیک بعض یرلرنده طاغه قادین قالدیرمق ، قیز آشیرمق کی احوال ردیده قادیلردن زیاده ارککلر قباختیلدر . لکن بوتون باحوال واهوالده اسلامک هیچ بردخلی یوقدر . هیچ کسه ادعا ایده‌مزه بوکی جنایت‌لره اسلام سبب اولویور . کذا سفالت و ضرورت عمومی‌دن بر صورت الیمده حصه‌دار اولان زوالی قادیلر مزدر . چوق کره بر قادین ، ارککاره مخصوص بوتون مشتی ایشلرده استخدام ایدیور . بوتون بوسوزشلی احوالده دین جلیلمزک بر مدخلی اولمایوب بولر انحطاط‌مزه مؤسف آناری بقیه‌سیدر .

هرامورمنی تنظیمه تشبث ده‌ا طوغریسی نیت ایتدیکنز شو صیراده قادیلر مزه ویره‌چکنز

صیراسنده دردمی آکلادی . چوملکیله برابر چوربانی بکا ویردی .

اووقت کندی کنیده « فضیلت وار ایسه ظلم وعذر دیمه‌سی آلتنده ازیل‌لرده وار ایش ! » دیمشدم ، هیات ! صوکر آکلادیم که نوده فضیلت دکل ، مشاهبت جنس واحتمال عین فلاکت حسابله یته کندی کنیده آچیمق ایش ! نهایت والدمده اولدی . بن دنیاده کسه‌سز اولارق قالدیم . نه یاپاچمنی بیلیمبوردم . قوم‌سولرمز ایچنده مقبلان زماندن بری وار ایدی . بنم حله آچیمش . برکون بی تردینه جلب ایدره‌ک اوزون اوزادی‌یه تسلیلر ایتدی ؛ یاقین شهرلردن برنده ، بویوک بر عالمک یانه خدمتچی کوندرمکی تکلیف ایلدی .

بن بوعالیجناب آدمک اللرنه صارلدم ، کندی کنیده « انسانلرک هپسی خودین ولاقید دگلش ، مکر ایچارنده مرحلی و بویوک یورکی آدم‌لرده وار ایش » دهرک انسانلق حقتده فنا فکرلر پیدا مایندی وار

قادیلر عارض اولان مساوی وفقدان فضیلت ، اولرک نظر و لسان تنقیددن قاجه‌مبوردی . لکن اعصار انحطاط‌ده پیش‌ن‌علمایه اسباب انحطاطی حقیقه کورمیور ونده بو عالمده انسانلرک اتباعنه مجبوریت حس ایده . چکاری بر « قانون ترقی و تکامل » بولوندیغنی تقدیر ایدی‌سوردی . اولر ، فثالقری محو ایچون ماضی‌یه ارتجاعی توصیه ایچمکده ، اساس دین‌ایله عادات و اجتماعاتی تخلیط ایله مکده ایدی .

بوسیه منی درکه علمانک علاج‌لری امراض زمانه‌نی تداوی و تشقیه ایده‌مبوردی . تداوی ایده‌مدکدن ماعدا جبر و تشییق ، فثالقرک ریا و حیلله ایله آسترینه ویالانچی بر فضیلت‌ایله ترینه سبب اولوبوردی که بر هیئت اجتماعیه ایچون بوندن هلاک برحالت‌تصور اولوناماز . بوراچقده دیگر بر غریبه‌نی ده‌ا درمیان ایده‌چکنز . دین اسلام محض حکمت وسیرت ایکن انحطاط‌ده شکل و صورته انقلاب ایتشدر ، ایش بو مرتبه‌نی بولدقون صکرا د بتون فضیلت ومحاسن ، مراعاة شکل و صورتدن عبارت ، ظن اولونمشدر . اسلام ، قوتی و فضیلتی بر هیئت اجتماعیه میدان کتیره‌چک برسلسله جلیله اوامر و فرائضی حاویدر . بولردن بواطن وصیمیایه عائد و احوال واعمالک منظمی اولانلری عادتاً متروک قالارق فراغ‌سندن یالکز « صلاة وصوم » رعایت ، فضیلتی بر مسلمان اولمق ایچون کافی کورلمشدر .

بواحوال ایچنده قادیلر مزنده ، مخدرات ماضیه کوریلن بر چوق فضائلدن محروم قالیش یک طبیی بر کیتیدر . مع‌ما فیه اعصار انحطاط‌ده بیه قادیلر مز ارککلر مزه نسبتله ده‌ا آز حصه‌مند مساوی اولشلردر . بوکون سفیه بی‌انسان محیطنده کوریلان واسکی صفحات رزالتک دوامندن باشقه برشی اولمایان

حفره‌یه آتیدی !

اولوم‌ده بیه مساوات اولمادیغنی اووقت آکلادم ! نهایت والدمده خسته‌لندی . اختضاری یک اوزون سوردی . وقت اولوبوردی که برقاج کون آچ قالیوردق !

والدمه ، اولزندن اول برکره‌چک چوربا ایچیره بیلیمک امیدیه ذل سؤالی ارتکاب ایتدم . اغیا قبولرنی طولاشدم . قوری اکک وریورلر- سه‌ده چوربا وچوربالق برنج الیمه کیمدی . بوقوری اککلری نه‌قادر حقاً نه مقابل آلا بیلیدوردم . سلم بشریتده اشغال ایتکاری موقع ذلیل موجنبه‌چک بکا الک زیاده مرحمت ایتیمه لازم کان خدمتکارلر ایکن الک چوق حقارتی اولر روا کورمیوردی .

بوندن اکثریت انسانیه‌نک نه‌قادر الحاق اولدیغنی داها اووقت آکلادم .

نهایت والدمه بر چوربا تدارک ایده بیسایم . یتشکک بر اختیار دیلنچی ناصلسه . الیه کچیره بیلیدیکی بر بارجه برنجیله چوربا یامش ایش . حسه‌ب‌حال

اساطیر و خرافات ، بیار و مزانی سفسطه اولان برسوردی متعصب احمق قارشی علویت احمدیه‌نی مدافعه‌نی فضله برکلفت بولورز . لکن تنویر افکار مقصدیله بو نشریات متمصبانه اوزرنه‌عهده‌مزه ترتیب‌ایدن و طبقه‌نی ایفادن دخی بیکنمیز . عن قریب بومبجه عائد بر امرمنی انظار تدقیق و تنقیده قویه‌چمز .

اجتماعیات

اسلام وقادینلر

ماضی ، حال واستقبال

دیمک که تشرک شکل مفرطی ایله اسلامیت آرمسند نه نسبت کامله یوقدر . دین اسلام ، احوال بشریه واستطاعت انسانیه‌نی هیچ بر وقت نظردن دور طوتوامشدر . اوند خلاق طبیعت و مافوق استطاعت هیچ برشی یوقدر . قادیلر حقتده کی اوامر اساسیه‌ده بویه‌در . اعصار اولین اسلام‌ده قادیلردن محدث‌لر ، مفسر‌لر ، نیجه نیجه فاضله‌لر یتشمشدر . بولر ، علمادن دوس آتش ، علامه‌لر یتشدیرمشدر . اعصار انحطاط‌باشلارباشلاماز ، بونک فرط شامت‌نی بالطبع الک اول قادیلر حس ایتشدر .

ازدواج ، شکل مشروع طبعی‌سندن چیقوب عادتاً یالکز تسکین شهوته و تکثیر ذوقه یاردیم ایدر بر شی اولدی ، عالمه قیدی بوزولدی . اولاد پیدا اتمک ، اولاد تربیه‌سی ایکنی درجه‌یه آتیدی . انجق لزوم اوزرنه مشروع و مقبول اولان تعدد زوجات ، بر زن‌کنیک استطاعت مالی‌سه کوره‌اجرا اولونور برشی اولدی . تکثیر نسل ایچون فوائد عظیمه‌سی کوریلن جواری استفراشی ، تربید سفاهت ایچون بر واسطه شکننده قالدی . علمای اسلامک اکثریتی بو سهو استعمالاتی کورمیور دکل ایدیلر . ادوار انحطاط‌ده

« خواجه‌منی منی وجودی صوبالادقن صوکر ا دیدی که اغنای شا کرین ، فقرای صابریندن بیک سنه اول جتته کیره‌چکار ! هم‌ده فقر ، کفره یک یقیدر . سزک ایمانکیز بیه شکوکر . »

بوسوزلردن متعجب اولدم . نه دوشونه‌چکی شاشیردم و فقرا ایچون عدالت یوقی « دیه میرلداندم . برکون زن‌کنین چوجقاری قریبه ییورلردی . جانم یک ایستدی . برلقه‌جه راضی ایدم ؛ ویرمدیلر ، بن‌ده ایستمه‌ک بردلو جسارت ایده‌مدم برکوشه‌یه‌چکیلرک بکا ناظر اولان یزدانه یالواردم فائده ویرمدی ! ایسته داها اووقندن هیچ برشیه اینانماز کی اولدم .

یاشم ایله‌ریله‌دیکه سفالتک نقلتی داها کوزل حس ایتمه‌ک باشلادم . نهایت اون یاشمده ایکن پدرم سفالتدن ، ضرورتدن اولدی . جنازه‌سنی قالدیرمق ایچون بیک درلو مشکلاک تصادف ایتدک .

زن‌کنیلرک جنازه‌سی تهلیلر ؛ توحید‌لرله کوتو- ریلیرکن فقیر بابام دورت کشینک دوش کرهنده بر